

Głosy – opinie

W sierpniu 2011 roku ukazał się tom I „Ekspresji” – Rocznik 2010, wprowadzający Czytelnika w różne przestrzenie kultury nowo powstałego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą. Tom spotkał się z uznaniem. Redakcja dziękuje za to szczodrym wyrazicielom opinii. I trudno nie pochwalić się listami promującymi przedsięwzięcie Stowarzyszenia. Przywołane poniżej fragmenty potwierdzają słuszność obranego przez SPPzG kierunku działania, zarazem potrzebę istnienia periodyku rzucającego kładkę pomiędzy polskimi pisarzami poza granicami Polski i twórczymi w Kraju:

Świetnie, że na obczyźnie zaczęło się ukazywać nowe czasopismo poświęcone literaturze i historii emigracji. Życzę, by „Ekspresje” wypełniły pustkę po zlikwidowanych „Zeszytach Historycznych” i „Kulturze”.

(Warszawa 8 IX 2011)

★

Już wstępna analiza problematyki poruszanej w piśmie – moim zdaniem – wzbudza uznanie. Osobiście bliskie było mi studium Pani autorstwa z obszaru problematyki katyńskiej, a także wnikliwa ocena „Encyklopedii polskiej emigracji i Polonii”. Pamiętam, iż po analizie wszystkich tomów, opadły mi ręce. Kaczorowski był zdumiony tekstem o tzw. prezydencie Sołkolnickim. Serdecznie gratuluje!

(Koszalin 9 IX 2011)

★

Różnorodność i wysoki poziom publikowanych tekstów zwiastuje pojawienie się czasopisma, które zajmie ważną pozycję w polskim środowisku kulturalnym za granicą, ale także w kraju. Z satysfakcją odnotowuję też

obecność w „Ekspresjach” tematyki historycznej, upamiętniającej patriotyczną tradycję.

Dziękując za pamięć, składam na ręce Szanownej Pani Doktor serdeczne życzenia zdrowia oraz powodzenia w realizacji tego niezwykle obiecującego przedsięwzięcia.

(Warszawa 20 IX 2011)

✱

W dniu wczorajszym udało mi się kupić „Ekspresje” i proszę przyjąć moje Gratulacje za wspaniałe osiągnięcie. Z miejsca i z zaciekawieniem przeczytałam całe Pismo, odkrywając nowy, inny, nieznamy mi bliżej bogaty świat ludzkiej wyobraźni, cierpienia, ciekawej twórczości i wspaniałych ludzi.

(Warszawa 22 IX 2011)

✱

Raz jeszcze serdecznie dziękuję za niezmiernie interesujące, różnorodne i wciągające Ekspresje. Z wielką radością przyjmuję informacje o inicjatywach popularyzujących polską literaturę, historię i myśl patriotyczną wśród Polonii, szczególnie jeśli są to publikacje na tak wysokim poziomie, jak rocznik wydawany przez Stowarzyszenie Pisarzy Polskich za Granicą [...] Jednocześnie pragnę wyrazić uznanie dla ambitnej i nietuzinkowej tematyki rocznika oraz życzyć satysfakcji i dalszych sukcesów w działalności polonijnej.

(Warszawa 7 X 2011)

✱

Serdecznie dziękuję za ofiarowanie Towarzystwu Historyczno-Literackiemu/Bibliotece Polskiej w Paryżu dwóch egzemplarzy I Tomu Rocznika Literacko-Społecznego SPPzG zatytułowanego Ekspresje. Dar ten jest dla nas cennym nabytkiem i niewątpliwie wzbogaci on nasze zbiory.

(Paryż 30 X 2011)

✱

Z wielką przyjemnością przeczytałam EKSPRESJE. Co za różnorodność tematów! [...] pamiętam np. bdb prof. Wojciecha Ligęzy o poezji Taborskiego, Elżbiety Lewandowskiej o Irenie Słowińskiej i „Orbisie”, Pawła Spodenkiewicza o prof. Tadeuszu Wyrwie. Z ciekawością przeczytałam tekst Bożeny Trabulsje o chrześcijańskich miejscach w Egipcie. Może Autorka pociągnie ten temat i pokaże współczesną jakże trudną sytuację chrześcijan w Egipcie? Wzruszający tekst o dziadkach Dany Parys-White „Dwa końce”. Niezwykły reportaż „Z pamiętnika squattera” – zupełnie mnie zadziwił. Całość doskonale zredagowana.

(Delaware, Teksas 3 II 2012)

Odeszli

---

*Oto odchodzę od siebie. Do brzegu mojego czasu.
Nie ma dziś wiatru w gałęziach, jedynie biały entuzjazm
jaśmin powtórzył samotnie, tak go powtarza corocznie.
Życzliwy właśnie rysunek położył na mojej twarzy,
a wokoło piękno południa, piękniejsze z upływem życia,
i drzewa piękne potęgą, i pola barwne w pokłonie:
ciekawe, co za granicą?*

(Krystyna Bednarczyk, *** z tomu *Obwarowane cieniem*)

Ksiądz Infułat Witold Kiedrowski

– urodził się 16 kwietnia 1912 w Buku na Pomorzu), zmarł 20 stycznia 2011 w Paryżu – teolog, prawnik, socjolog, autor licznych artykułów i wspomnieniowej książki *Na drogach życia* (2004, 2008). Uczestnik kampanii wrześniowej 1939, żołnierz Armii Krajowej, więzień obozów koncentracyjnych, kapelanoficer łącznikowy III Armii USA w Europie (1945). We Francji od 1947. Kierownik Rady Polonii Amerykańskiej w Europie, współpracownik Sekcji Polskiej Radia Francuskiego. Kapelan siostr nazaretanek i Polskiego Stowarzyszenia Suwerennego Zakonu Kawalerów Maltańskich w Paryżu, kapelan rezerwy Wojska Polskiego. Kapelan i prałat honorowy Jego Świątobliwości Jana Pawła II. Należał do licznych polskich organizacji niepodległościowych, uhonorowany wieloma odznaczeniami. W 2009 Prezydent RP mianował go generałem brygady. Wieloletni prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów i Ich Rodzin w Paryżu.

Andrzej Nils Ugglä

– urodził się 30 marca 1940 w Warszawie, zmarł 28 stycznia 2011 w Uppsali – Polak szwedzkiego pochodzenia, wybitny sławista, historyk, doktor filozofii; profesor na Wydziale Sławistyki Uniwersytetu w Uppsali. Badacz polsko-szwedzkich relacji historycznych i literackich, tłumacz literatury polskiej na język szwedzki. Autor licznych publikacji, m.in. *Strindberg och den polska teatern 1890-1970* (1977) i *Polacy w Szwecji w latach II wojny światowej* (1996). W Szwecji od 1966. Członek Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie, warszawskiego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich i Związku Pisarzy Szwedzkich. Laureat Nagrody Polonii Szwedzkiej – Polak Roku 2000. Uhonorowany wieloma odznaczeniami.

Romuald Wernik

– urodził się 16 lutego 1924 w Zdołbunowie na Wołyniu, zmarł 23 lutego 2011 w Londynie – pisarz (autor 15 powieści), dziennikarz (opublikował ok. 1300 artykułów), redaktor „Głosu Emigracji i Kwartalnika Kresowego”. W 1940 wywieziony z rodziną przez Sowieców pod Archangielsk. Wychowanek Szkoły Kadetów w Palestynie. Ostatni prezes Związku Ziemi Wschodnich II RP. Członek: KC Ligi Niepodległości Polski, Rady Rzeczypospolitej, krajowego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Członek i laureat Nagrody Literackiej Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą (> „Ekspresje” t. I).

Bohdan Benedykt Mordas

– urodził się 21 marca 1929 w Wilnie, zmarł 21 marca 2011 w Londynie – mgr inż. mechaniki, elektroniki i energii nuklearnej, zasłużony działacz społeczny. Między innymi: założyciel i prezydent Polskiego Oddziału St John Ambulance, członek Rady Duszpasterskiej przy kościele polskim na Ealingu, prezes Polskiego Stowarzyszenia Mieszkaniowego dla Emerytów w londyńskiej dzielnicy Ealing, członek Rady Powierniczej Polskiej Fundacji Kulturalnej. Odznaczony orderami polskimi i brytyjskimi.

Krystyna Bednarczyk

– urodziła się 12 kwietnia 1923 w Warszawie, zmarła 29 kwietnia 2011 w Kolbe House Society (polski dom opieki dla starszych osób) w Londynie – poetka, drukarz, wydawca. Uczestniczyła w powstaniu warszawskim. Od 1946 w Wielkiej Brytanii. W roku 1950 wraz z Czesławem Bednarczykiem założyła Oficynę Poetów i Malarzy. Współredagowała z mężem kwartalnik „Oficyna Poetów” (1966-1981). Autorka zbiorów

wierszy: *Obmowy świtów* (1978), *Niedocelowane szczęście* (2000) i *Wiersze wybrane / Selected poems* (2005). W latach 2005-2010 prezes Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie.

Włada Majewska

– urodziła się 19 marca 1911 we Lwowie, zmarła 18 maja 2011 w Polskim Domu Opieki „Antokol” (w Chislehurst) – żołnierz I Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka, pieśniarka i aktorka Wesołej Lwowskiej Fali, teatru żołnierskiego i scen emigracyjnych, reżyser radiowy i teatralny, dziennikarka Sekcji Polskiej Radia Wolna Europa, działaczka niepodległościowa, wydawca dzieł Hemara. Członkini licznych organizacji, uhonorowana odznaczeniami polskimi, brytyjskimi, francuskimi i belgijskimi. W roku 2005, w 80-lecie Polskiego Radia otrzymała Diamentowy Mikrofon. (31 maja pogrzebową mszę św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli celebrowali: ks. abp Szczepan Wesoły, ks. prałat Stefan Wylężek, ks. prałat Tadeusz Kukla, proboszcz parafii ks. Marek Reczek.)

Marisa Morganti-Stachów

– zmarła 13 grudnia 2011 w Londynie. Z urodzenia (1944 w Umbrii) Włoszka, z wychowania Polka; wokalistka (studiowała w Polsce), poliglotka; artystyczno-społeczną pracą zasłużona dla londyńskiego Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego, w ciągu kilku ostatnich lat prezes Konfraterni Artystów Scen Polskich. W Teatrze POSK-u wystawiła m.in. operę Stanisława Moniuszki *Verbum Nobile*.

Oprac. *Barbara Gajda*

Z kalendarza 2011

8-10 stycznia: XIX Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, tym razem na rzecz dzieci z chorobami urologicznymi i nefrologicznymi, po raz trzeci w Londynie. Zorganizowany przez Stowarzyszenie Poland Street i Polish Professionals sztab WOŚP zebrał 10 821 funtów. Zbiórce pieniędzy towarzyszyły liczne imprezy w Walkabout Shepherd's Bush i w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym (POSK). W Wielkiej Brytanii pracowało 14 sztabów WOŚP.

9 stycznia: otwarcie w Galerii POSK-u wystawy „The Long Road to Freedom: Poland 1940”. Wystawę otwierała i przemówienie wygłosiła ambasador RP Barbara Tuge-Erecińska. Ekspozycję (trwającą od 6 do 21 I 2011) przygotowała Monika Skowrońska, kierownik Działu Spraw Zleconych Zarządu POSK-u.

21 stycznia: spektakl poetycko-muzyczny „Śpiew z pożogi” oparty na poezji Kamila Baczyńskiego w wykonaniu Sceny Poetyckiej – Jazz Café POSK.

29-30 stycznia: w dwóch koncertach na POSK-owej scenie teatralnej prezentował swój program zaproszony przez Ewę Beclę studencki kabaret z Cieszyna – „Łowcy.B”.

5 lutego: wieczór w Ognisku Polskim dla uczczenia pamięci poety, teatrologa, krytyka literatury, tłumacza, żołnierza AK – Bolesława Taborskiego (1927-2010). Organizatorzy: Polski Uniwersytet na Obczyźnie i Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie. Zaprezentowano dokumentalny film zrealizowany przez córkę poety, Annę.

11 lutego: spotkanie poświęcone pułkownikowi Ryszardowi Kuklińskiemu w rocznicę jego śmierci, zorganizowane przez drużnę Grażynę Pietrykowską. O bohaterskiej roli Pułkownika dla najnowszej historii Polski mówili profesorowie uczelni warszawskich – b. pełnomocnik płk. Kukliński Józef Szaniawski i Wiesław Wysocki (POSK).

20 lutego: – przedstawienie „Krystyna Skarbek – kwiat wojny” w wykonaniu Sceny Poetyckiej. W części I – program poetycki, wykonawcy: Janina Kańska, Zbigniew Grusznic, Wojciech Piekarski; w części II – film *Hrabianka Skarbek* w reżyserii Mieczysława Wazacz (Sala Teatralna POSK); – wieczór poetycko-muzyczny pt. „mój JESTEM kawałek podłogi” w wykonaniu grupy artystycznej PoEzja Londyn (Jazz Café POSK).

20 marca: wystawiona została (Jazz Café POSK) sztuka *Dziennik demencji* Marii Jastrzębskiej; wcześniej dramat w reżyserii Marka Hewitta zaprezentowano na scenie teatru w Southampton. Pierwotnie dramat opublikowany był w zbiorze poetki jako cykl wierszy-monologów pt. *Everyday Angels*.

1 kwietnia: promocja najnowszych publikacji pionu archiwalnego IPN, zorganizowana w POSK-u przez Bibliotekę Polską w Londynie i Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej. Zaprezentowane zostały następujące książki: *Żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w fotografiach por. Wiesława Szpakowicza*, oprac. A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Warszawa 2010; *Kolory wojny. Oblężenie Warszawy w barwnej fotografii Julienu Bryana / The Colors of War. The Siege of Warsaw in Julien Bryan's Color Photographs*, red. J. Z. Sawicki i T. Stempowski, Warszawa 2010; *Oblężenie Warszawy w fotografii Julienu Bryana / Siege of Warsaw in the Photographs of Julien Bryan*, red. J. Z. Sawicki i T. Stempowski, Warszawa 2010; *Holodomor. The Great Famine in Ukraine 1932-1933*, oprac. zbior., Warsaw–Kiev 2009; *Wielki Terror: operacja polska 1937-1938*, oprac. zbior., Warszawa–Kijów 2010.

10 kwietnia: Londyn w pierwszą rocznicę katastrofy pod Smoleńskiem: – msza św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli i poświęcenie tablic pamiątkowych: *W Hołdzie Prezydentom II RP* oraz *Ku Pamięci Ks. Prałata Bronisława Gostomskiego*. Główny celebrans – ks. prałat Stefan Wylężek, rektor PMK; – koncert muzyczno-wokalny w Sali Teatralnej POSK zorganizowany przez Tomasza Lichtarowicza i Joannę Młodzińską; – wiec (Trafalgar Square, przy Kolumnie Nelsona) pod przewodnictwem Polskiej Wszechnicy w Wielkiej Brytanii i Klubu „Gazety Polskiej” w Londynie.

17 kwietnia: obchody 71. rocznicy Zbrodni Katyńskiej zorganizowane przez Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii oraz Stowarzyszenie Rodzin Katyńskich na Zachodzie:

– msza św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli; liczne poczty sztandarowe, przemówienia przedstawicieli Kościoła i organizacji niepodległościowych, składanie wieńców pod pomnikiem katyńskim na cmentarzu Gunnersbury w Londynie;

– wernisaż w Galerii POSK-u wystawy (trwającej do 6 V) „The Destruction of the Elite. Action B – Katyn” („Zagłada polskich elit. Akcja B – Katyn”) przygotowanej przez Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu: Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej.

1 maja: wyniesienie Jana Pawła II na ołtarze – beatyfikacja podczas uroczystej mszy św. na placu św. Piotra w Rzymie, koncelebrowanej przez kilka tysięcy kardynałów, arcybiskupów i biskupów pod przewodnictwem papieża Benedykta XVI. Uroczystość transmitowana z Watykanu w londyńskiej Westminster Cathedral i w Sali Teatralnej Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego. W Katedrze Westminsterskiej transmisję aranżowała Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii we współpracy z Grzegorzem Małkiewiczem, redaktorem „Nowego Czasu”. Okolicznościowe przemówienia wygłosili: gospodarz Katedry abp Vincent Nichols i ks. kanclerz Krzysztof Tylišczak.

1-2 maja: spotkanie Polonii Świata w Rzymie zorganizowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” przy współudziale Rady Polonii Świata, Kongresu Polonii Amerykańskiej oraz Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. 1 maja – udział Polonii Świata w uroczystościach beatyfikacyjnych; 2 maja – msza św. dziękczynna celebrowana przez ks. kardynała Stanisława Dziwisza, – spotkanie Polonii z udziałem prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, – koncert w wykonaniu polskich artystów poświęcony błogosławionemu Janowi Pawłowi II.

4 maja: w ramach 10-dniowego tournée po Anglii w kościele pw. św. Andrzeja Boboli w Londynie koncertował Warszawski Chór Chłopięcy. Organizatorzy tournée: Polski Instytut Kulturalny w Londynie, London Oratory School, International Male Voices Festival of Cornwall. Londyńskim koncertom patronowała wielka księżna Renata Sapieha. Występy Chóru koordynował Kenneth Robinson.

18 maja: ceremonia przywrócenia Londynowi pomnika Chopina w South Bank przed wejściem do Royal Festival Hall. Odsłonięcia – w obecności

przedstawiciele polskich organizacji i władz (m.in. ambasador RP Barbary Tuge-Erecińskiej), a także władz angielskich (zastępcy burmistrza Londynu Richardsa Barnsa MP, przedstawiciela rządu Grega Handsa MP) – dokonał ksiądz Gloucester Richard Windsor. Pierwsze odsłonięcie miało miejsce 26 lutego 1975 (do powstania pomnika przyczyniła się wówczas pianistka prof. Stefania Niekrasz). Zagubiony pomnik odnaleźli pod mostem Waterloo (w Cardboard City) 10 IV 201 i do jego powrotu na dawne miejsce doprowadzili dr Marek Stella Sawicki, prezes Polish Heritage Society, i dr Andrzej Meeson. Pomnik odnawiany był przez Roberta Sobocińskiego, w Poznaniu.

21 maja: urna z prochami Ireny Anders (zmarłej 29 XI 2010 w Londynie), wdowy po gen. Władysławie Andersie, spoczęła w grobie jej męża na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino.

22 maja: spektakl muzyczno-literacki „TU i TAM” w wykonaniu Grupy literackiej KaMPe (Jazz Café POSK). Teksty: Aleksego Wróbla, Marii Jastrzębskiej, Anny M. Mickiewicz, Dany Parys-White, Izabeli Smolarek. Scenariusz – Dana Parys-White, organizacja – Aleksy Wróbel. Obsada: Ewa Becla, Jerzy Bielski, Renata Chmielewska, Zbigniew Sieciechowicz, Magda Włodarczyk-Sroka, Izabela Wilczyńska. Spektakl wystawiano również w miejscowości Peterborough (Anglia).

24 maja: na zaproszenie Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii Zygmunt Prugar-Ketling – prezes warszawskiej Fundacji Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie – wygłosił prelekcję nt. „Gdy gaśnie pamięć ludzka, dalej niech mówią kamienie” (słowa kard. Stefana Wyszyńskiego). Spotkanie poświęcone sprawom organizacyjnym Kwatery Żołnierzy PSZ na Zachodzie (w Warszawie – na Wojskowym Cmentarzu Powązkowskim). POSK.

27-30 maja: jazzowy megaweekend w Jazz Café POSK (> www.jazzcafeposk.co.uk).

5 czerwca: odsłonięcie pomnika gen. Stanisława Maczka w Parku Jordana w Krakowie, ufundowanego przez Kazimierza Cholewę. Rzeźba dłuta Józefa Opali. W uroczystości wzięli udział m.in.: przewodniczący Organizacji Kombatanckich i Niepodległościowych Edward Jankowski, warta honorowa Wojska Polskiego i harcerzy, poczty sztandarowe, kombatanci, Orkiestra Wojskowa i Kompania Honorowa II Korpusu Zmechanizowanego im. gen. Władysława Andersa, Krakowski Szwadron Ułanów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Przemówienia wygłosili: prezydent Krakowa prof. Ja-

cek Majchrowski oraz wiceprezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii Barbara Orłowska, słowo o gen. Maczku – Edward Jankowski oraz dr Krystyna Gałkowska (bratanica Generała). Modlitwa i poświęcenie pomnika – o. Jerzy Pająk OFM Cap, kapelan Żołnierzy AK i Sybiraków. Podczas uroczystości otworzono wystawę fotograficzną „Szlak bojowy I Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka”.

16 czerwca: prezentacja (w Bibliotece Polskiej w Londynie) dwóch albumów wydanych przez IPN: *Wincenty Witos 1874-1945* (tekst i dobór ilustracji: Tomasz Bereza, Marcin Bukała, Michał Kalisz, 2010) oraz *Adam Doboszyński 1904-1949* autorstwa Krzysztofa Kaczmarek i Pawła Tomasika (2010). Organizatorzy: Biblioteka Polska w Londynie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie.

25 czerwca: V Festiwal Piosenki Religijnej w kościele pw. św. Andrzeja Boboli (Londyn, Hammersmith) – uczestniczyło w nim 8 polskich zespołów muzycznych z Wielkiej Brytanii.

1 lipca–31 grudnia: przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej. Prezydencja RP w UE zaznaczyła się około 400 wydarzeniami kulturalnymi promującymi polską kulturę w dziesięciu stolicach świata; prawie 30 z nich w Wielkiej Brytanii (> www.prezydencjaeu.gov.pl) zorganizował Instytut Kultury Polskiej w Londynie we współpracy z krajowymi instytucjami kultury oraz European Union of National Institutes of Culture. Oto niektóre wydarzenia:

- 1 VII – na dziedzińcu National Theatre w Londynie światowa premiera plenarnego spektaklu *Planeta Lem* w realizacji poznańskiego Teatru Biuro Podróży;
- 6 VII – inauguracja prezydencji w Victoria & Albert Museum; gospodarzem uroczystości była ambasador RP Barbara Tuge-Erecińska, a gośćmi honorowymi – przedstawiciele rządu brytyjskiego (minister obrony Wielkiej Brytanii dr Liam Fox) i polskiego (minister finansów RP Jacek Rostowski), korpusu dyplomatycznego, brytyjskich elit, polskiej emigracji niepodległościowej i młodszych generacji;
- 15 VII – konferencja prasowa w National Theatre (South Bank) zorganizowana przez krajowy Instytut Adama Mickiewicza oraz londyński Instytut Kultury Polskiej (program kulturalny > www.polishculture.org.uk);
- 3 VIII – w ramach projektu *Poems on the Underground* rozpoczęła się akcja polskiej poezji (Miłosza, Herberta, Zagajewskiego) na billboardach w metrze (> www.poetryfrompoland.com);
- 4-28 VIII – Poland on the Edinburgh Fringe Theatre;

- 8 VIII – wieczór poetycki w Ambasadzie RP w Londynie, z udziałem Piotra Sommera i Agnieszki Wolny-Hamakało;
- 18 VIII – Miłosz na literackim festiwalu w Edynburgu (www.milosz.365.eu);
- 14 X-1 XII – londyńskie kino Picturehouse emitowało 49 polskich filmów (> <http://PolandonScreen...>);
- 6 XI – w Royal Festival Hall (Londyn, Southbank) z inicjatywy Instytutu Adama Mickiewicza odbył się koncert „I, Culture Orchestra” – orkiestra złożonej ze 111 utalentowanych muzyków pochodzących z różnych państw Europy Wschodniej – pod batutą Sir Neville’a Mareinera i Pavla Kotla, z udziałem pianisty Petera Jabłonskiego.

9 lipca: spotkanie z prof. Andrzejem Nowakiem, wykładowcą Uniwersytetu Jagiellońskiego, redaktorem dwumiesięcznika „Arcana” – wykład pt. „Pamięć roku 1920 w perspektywie współczesnych stosunków polsko-rosyjskich” (POSK). Organizatorzy: Biblioteka Polska w Londynie i tygodnik „Nowy Czas”.

14 sierpnia: koncert z okazji Święta Żołnierza Polskiego, w 70. Rocznicę Obrony Tobruku i Bitwy pod El-Ghazal – zorganizowany przez Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii (Londyn, Sala Teatralna POSK). Wykonawcy: Barbara Lityńska – wokal i recytacja, Michał Œwizewicz – skrzypce, Eunjung Lee – fortepian.

21 sierpnia: obchody Święta Polskiego Żołnierza w ośrodku parafialnym przy polskim kościele pw. Miłosierdzia Bożego w Manchester, poświęcone w tym roku pamięci I Dywizji Pancerniej im. gen. Stanisława Maczka. W uroczystości uczestniczyli m.in.: konsul RP w Manchester Piotr Nowotniak, kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych min. Jan S. Ciechanowski, sekretarz tego urzędu Stanisław Kieniewski, proboszcz parafii ks. Paweł Urbanek, prezes SPK w Wielkiej Brytanii Czesław Maryszczak. Podczas uroczystości 11 osób uhonorowano odznaczeniami Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych (medal Pro Memoria) i Kapituły Stowarzyszenia Polskich Kombatantów (Kombatancki Krzyż Zasługi, Złota Odznaka Honorowa, Srebrna Odznaka Honorowa).

7-11 września: III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie nt. „Młodzież polska na obczyźnie – zadania edukacyjne” (Kraków, Aula PAU), pod patronatem honorowym Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, zorganizowany przez krakowski oddział Stowarzyszenia

„Wspólnota Polska”, Uniwersytet Jagielloński i Polską Akademię Umiejętności – w ramach opieki Senatu RP nad Polonią i Polakami za Granicą.

16 września: odsłonięcie w centrum Manchesteru drugiego na świecie pod względem wielkości pomnika Fryderyka Chopina, przedstawiającego genezę jego *Etiudy Rewolucyjnej*. Pomnik wykonany został w Poznaniu wg projektu Roberta Sobocińskiego. Czołówkę Komitetu Budowy Pomnika stanowili: architekt Christan Wewer, dr Andrzej Meeson-Kielanowski, Marek Stella-Sawicki.

2 października: jubileusz 60-lecia Nagrody Literackiej Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie (POSK), połączony z otwarciem w Galerii POSK wystawy „Pisarze wygnani” ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Londynie – organizatorzy: prezes POSK Olgierd Lalko i dyrektor Biblioteki dr Dobrosława Platt – oraz z programem poetycko-muzycznym Sceny Poetyckiej (Jazz Café), opartym na poezji Stanisława Balińskiego (1899-1984), w reżyserii Magdy Włodarczyk-Sroki.

7 października: londyńska premiera trójwymiarowego filmu Jerzego Hoffmana *Bitwa Warszawska 1920*, z Borysem Szycem i Nataszą Urbańską w rolach głównych. Film wyświetlano w 16 miastach Wielkiej Brytanii.

8 października: uroczysty wieczór (Sala Teatralna POSK) poświęcony 110. rocznicy urodzin rotmistrza Witolda Pileckiego (1901), straconego w roku 1948 w warszawskim więzieniu przy ul. Rakowieckiej. Zorganizowała Druhna Grażyna Pietrykowska.

14 października: inauguracja roku akademickiego Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie (POSK). Wykład inauguracyjny wygłosiła prof. Ewa Lewandowska-Tarasiuk. Doktorat *honoris causa* PUNO otrzymał historyk prof. Jan Ciechanowski; laudację na cześć Profesora wygłosił prof. Zbigniew Pełczyński z Oxfordu. Promocja książki *Obrazy, słowa, dźwięki w wychowaniu* (2011, oprac. przez: Szymona Kawalli’ego, Ewę Lewandowską-Tarasiuk, Jana W. Sienkiewicza).

15 października: inauguracyjny koncert IV Festiwalu Jazzu Wschodnioeuropejskiego z gościnnym występem węgierskiej Grupy Fusio. Kolejne koncerty Festiwalu: 22 X – zespół Groove Razors (Polska, Włochy, Wielka Brytania), 29 X – The Denmark Street Big Band (Wielka Brytania), 5 XI – Octawia Kawęcka (Polska) z towarzyszeniem brytyjskiej grupy muzycznej, 11 XI – Nicola Kodiabashia Ensemble (Macedonia, Serbia), 12 XI – zespół Władimira Millera (Rosja, Wielka Brytania), 19 XI – finałowy

koncert Festiwalu z udziałem zespołu Balkanatics (Serbia, Macedonia, Wielka Brytania) – Jazz Café POSK.

15-16 października: szkolenie w zakresie pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej na działalność organizacji polonijnych (Jazz Café POSK). Przedsięwzięcie zorganizowane przez Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii oraz Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. W szkoleniu uczestniczyli przedstawiciele 25 organizacji.

16 października: jubileusz 70-lecia Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego za Granicą; po mszy św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli odbyła się główna część uroczystości (POSK). Goście honorowi, m.in.: kierownik Wydziału Konsularnego RP w Londynie Ireneusz Truszkowski, konsul Monika Panasiuk, doradca w Urzędzie ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych dr Jan Tarczyński, prezes Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego inż. Krzysztof Barbarski, rektor PUNO prof. Halina Taborska, prezes Polskiej Macierzy Szkolnej za Granicą Aleksandra Podhorońska. Prof. Jerzy Bralczyk z Warszawy wygłosił prelekcję nt. „Sztuka komunikowania się”. Zasłużeni nauczyciele odznaczeni zostali Medalem Pro Memoria, natomiast wolontariusze Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego – Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

21 października: wieczór Laureata Nagrody Literackiej Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą – Andrzeja Dobosza z Paryża (POSK). Jury nagrody: dr Marek Baterowicz, prof. dr hab. Andrzej Biernacki, Krystyna Kulej, dr Alina Siomkajło. Słowo na cześć Laureata wygłosił prof. Andrzej Biernacki, przemówienie „Moi nauczyciele i mistrzowie” – Andrzej Dobosz (> *Laureat*, „Ekspresje”, t. II).

9 listopada: sympozjum „Nobel Laureate Czesław Miłosz 1911-2004” w University College London, zorganizowane we współpracy Polskiego Instytutu Kulturalnego (Londyn), Instytutu Książki (Kraków), Fundacji Zdanowicza i University of Cambridge.

10 listopada: podczas przyjęcia wydanego w salonach Ambasady RP w Wielkiej Brytanii z okazji 93. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości (11 XI 1918) wręczone zostały odznaczenia państwowe. Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski otrzymali Franciszek Józef Szuta i Józef Wojtecki; Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski – Kazimiera Janota-Bzowska i Czesław Maryszczak; Krzyż Oficerski Orderu Zasługi RP – Zygmunt August-Kędziński, Joanna Maria Ledóchowska i Jan Wło-

dzimierz Ledóchowski; Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski – Wincenty Jankowski, Adam Lasocki, Jerzy Lis, Stefan Mączka; Złoty Krzyż Zasługi – Regina Wasiak-Taylor i Aleksander Rosiak. Pośmiertnie odznaczeni zostali: Józef Jasnowski i Mieczysław Kuczyński – Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski; Henryk Kozłowski i Anna B. Szmid – Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski; Jan Tadeusz Lubieniecki – Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski.

11 listopada: w Święto Niepodległości uroczyste otwarcie w Sali Teatralnej POSK-u wystawy „Rzeczpospolita utracona” (trwającej w dniach 10-22 XI w Galerii POSK-u), zorganizowanej przez Referat Edukacji Historycznej Instytutu Pamięci Narodowej. Prelekcje wygłosili: dr Tomasz Łabuszewski – o wystawie, dr Jacek Pawłowicz – „Rotmistrz Witold Pilecki”.

13 listopada: zwieńczenie obchodów Święta Niepodległości (Sala Teatralna POSK) debatą nt. „Piłsudski – Dmowski. Idee II Rzeczypospolitej i ich współczesne konotacje” z udziałem znawców tematu: prof. Włodzimierza Suleji, prof. Krzysztofa Kawalca i prof. Andrzeja Nowaka w roli moderatora. Debatę pod honorowym patronatem ambasador RP Barbary Tuge-Erecińskiej zorganizowała dyrektor Biblioteki Polskiej w Londynie dr Dobrosława Platt, we współpracy z prezesem POSK dr. Olgierdem Lalco i Zjednoczeniem Polskim w Wielkiej Brytanii.

13 listopada (i 18 grudnia): wieczór słowno-muzyczny „Z serca do serca” (Jazz Café POSK) w aranżacji Dany Parys-White i Aleksego Wróbla. Teksty: Anny Różańskiej, Ewy Denkiewicz, Danuty Sotnickiej-Kondyckiej, Andrzeja M. Borkowskiego, Grzegorza Spisa. Spektakl wystawiano następnie w Nottingham.

26 listopada: kurs „Brytyjskie granty na działalność organizacji społecznych” zorganizowany w londyńskim POSK-u przez Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii na zlecenie Kancelarii Senatu RP – w ramach opieki nad Polonią i Polakami za granicą. Szkolenie prowadziła Barbara Drozdowicz.

29 listopada: spotkanie „Pisarz nieznan – emigrant polski w Moskwie: Zygmunt Krzyżanowski”, zorganizowane w czytelni przez dyr. Biblioteki Polskiej w Londynie dr Dobrosławę Platt. Twórczość pisarza prezentowała tłumaczka jego utworów Walentyna Mikołajczyk-Trzczińska. Spotkaniu towarzyszyła wystawa rysunków prof. Zygmunta Januszewskiego, ilustratora książek Z. Krzyżanowskiego.

9 grudnia: Ambasada RP w Londynie – uroczystość wręczenia medali „Pro Patria” i „Pro Memoria”, przyznanych i wręczanych polskim patriotom w Wielkiej Brytanii przez dr. Jana Ciechanowskiego, kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, oraz medalu „Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej”, który wręczał sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa dr hab. Andrzej Kunert. W uroczystości uczestniczyli także dyrektor Sylwia Remiszewska i minister Waldemar Strzałkowski z Gabinetu Prezydenta RP.

– Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej za opiekę nad miejscami walk i męczeństwa odznaczone zostało przez ROPWiM m.in. Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii.

9 grudnia: Wieczór Laureatów (Londyn, POSK) – finał Konkursu Literackiego na opowiadanie, wspomnienie (od 5-10 stron) na temat „Moje pierwsze kroki na Wyspach Brytyjskich”. Organizator: Polska Fundacja Kulturalna; fundator: Fundacja Przyszłości POSK z Wieczystego Funduszu Tadeusza Murdzeńskiego. Jury nagrody: Jerzy Kulczycki, Jarosław Koźmiński, prof. Ewa Tarasiuk-Lewandowska, Elżbieta Sobolewska, Tomasz Wachowiak. Konkurs trwał od 1 stycznia do 31 marca 2011; rozstrzygnięcie nastąpiło 30 czerwca. Nagrody otrzymali: I – Monika Ciok--Gieruga (£ 3000); II – Małgorzata Mroczkowska (£ 1000); dwa wyróżnienia (po £ 500): Marta Gocek, Grzegorz Żak; wyróżnienie specjalne fundowane przez SPK w Wielkiej Brytanii – Danuta Pniewska (£ 500).

Przed rokiem 2011 pierwszy i ostatni raz nagrody z Wieczystego Funduszu Tadeusza Murdzeńskiego przyznane były w 1999 zgodnie z konstytucją Funduszu „za wyjątkowe osiągnięcia w dziedzinie literatury, nauki i sztuki”. Otrzymali (po £ 1000): ks. prof. Roman Dzwonkowski, prof. Jerzy Starnawski, prof. Tadeusz Piotrowski i tłumacz Noel Clark (> Eugenia Maresch, *Nagroda Pisarska im Murdzeńskiego*, „Tydzień Polski”, Londyn 1999, nr 20).

11 grudnia: rozpoczęcie 50., jubileuszowego roku (8 XII 1961 – pierwsza msza św. w języku polskim; 26 V 1962 – oficjalne poświęcenie) zwanego garnizonowym kościoła i parafii pw. św. Andrzeja Boboli w Londynie: uroczysta msza św. celebrowana przez ks. abpa Vincenta Nicholasa, ordynariusza diecezji Westminster, prymasa Anglii i Walii; oraz oratorium *Polska Odyseja* skomponowane przez Andrzeja Matuszewskiego.

19 grudnia: inauguracja sezonu „opłatkowego” w salonach Ambasady RP w Londynie. W programie Wieczór Kolęd Polskich w wykonaniu Trii Klasycznego: Julita i Paula Sokołowskie – skrzypce, Bartosz Barasiński

– fortepian. Kolejne tradycyjne Opłatki 2011 trwały w polskim Londynie do świąt Wielkanocnych 2012. Do najważniejszych należały: Wieczór Opłatkowy ZASP-u (14 I 2012, Sala Teatralna POSK), połączony z obchodami 70. rocznicy powstania Związku Artystów Scen Polskich za Granicą, oprawa artystyczna i przemówienie – prezes ZASP Irena Delmar-Czarnecka; oraz Opłatek Rektorski (26 I 2012) w gościnnych pomieszczeniach Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii.

17 stycznia 2012: wieczór nawiązujący do Roku Miłosza (2011), poświęcony tematowi „Miłosz w Londynie”, zorganizowany przez Bibliotekę Polską i Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie. Prelekcje wygłosili: Maja Cybulska, Nina Terlecka-Taylor, Andrzej Franaszek.

22 stycznia 2012: V Gala „Dziennika Polskiego” w Sali Teatralnej POSK, połączona z uhonorowaniem działaczy polonijnych tytułami: Człowiek Roku 2011, Instytucja / Organizacja Roku 2011. Galę prowadzili redaktorzy „Dziennika”: Jarosław Koźmiński i Elżbieta Sobolewska. Uroczystość zaszczytli swą obecnością m.in.: ambasador RP w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej Barbara Tuge-Erecińska, konsul generalny Ireneusz Truszkowski z Małżonką, konsulowie Monika Panasiuk i Michał Mazurek, attaché obrony kmdr Stanisław Król, rektor Polskiej Misji Katolickiej ks. prałat Stefan Wylężek, oraz goście z kraju: prezes Stowarzyszenia „Wspólnoty Polskiej” Longin Komołowski, poseł Joanna Fibisiak, senator Andrzej Person, sekretarz Rady Pamięci Walk i Męczeństwa prof. Andrzej K. Kunert, dyrektor Wydawnictwa Sejmowego Kancelarii Sejmu Tomasz Glanz, prezes Fundacji Jana i Jadwigi Nowaków-Jeziorańskich mec. Jacek Taylor, dyrektor Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego „Teraz Polska” mec. Andrzej Czernek. Część oficjalną gali poprzedził recital Piotra Lempy – śpiewaka Opery Narodowej – *Bernard Ładysz w moim sercu*. Nagrody „Dziennika Polskiego” otrzymali: księgarz i wydawca Jerzy Kulczycki, pianistka i kompozytorka Maria Drue, dyrektor Museum of London prof. Jacek Lohman i Tadeusz Potworowski, który prowadzi Fund for the Blind of Laski. Tytuł „Instytucji Roku 2011” przyznany został firmie SOS Polonia Trust z Southampton i jej założycielce Barbarze Storey, natomiast tytuł „Człowieka Roku 2011” – założycielowi grupy The Polish Media Issues, Janowi Niechwiadowiczowi.

Oprac. Ryszard M. Żółtaniecki

Noty o autorach

DR MAREK BATEROWICZ (Australia) – poeta, prozaik, tłumacz. Od 1985 na Zachodzie, od 1987 w Sydney; doktor romanistyki (University of New South Wales, 1998). Opublikował zbiory wierszy: *Wersety do świtu* (1976), *Fée et fourmis* (Paryż 1977), *Od zieleni do rdzy* (1979), *Łamiąc gałęzie ciszy* (wyd. poza cenzurą, 1981), plaketkę wierszy tłumaczonych na angielski – *Rescued Grains* (USA 1985); w Australii: *Serce i pięść* (1987), *Dama z jamnikiem* (1989), *Na wydmach czasu* (1993), *Miejsce w Atlasie* (1996), *Cień i cień* (2003), *Na smyczy słońca* (2008); wybór poezji *Canti del pianeta* (tłumaczył Paolo Statuti, Rzym 2010); powieści: *Rękopis z Amalfi* (1977, przekład angielski 1991), *Ziarno wschodzi w ranie* (1992); opowiadania *Pułapka pod księżycem* (1983), esej *Widmo* (1996). Wydał antologię własnych przekładów poezji krajów romańskich, latynoskich i Quebec’u. Laureat nagród: *Circe Sabaudia* (Rzym 1985), *Pegaz* (Sydney 2004), *Białe Pióro* („Gazeta Polska” 2008). Członek krajowego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich i Zarządu Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

ZBIGNIEW BERESZYŃSKI (Polska) – z wykształcenia chemik (absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, 1980), z zamiłowania historyk, publicysta. Działacz niepodległościowy: represjonowany przez SB (1973, 1978), członek NZS (1980-1981), współredaktor (1981) opolskiej prasy związkowej NSZZ „Solidarność”, internowany w stanie wojennym, współpracownik (1984-1990) podziemnego „Biuletynu Dolnośląskiego”. Autor artykułów i opracowań naukowych drukowanych w wydawnictwach zbiorowych Instytutu Pamięci Narodowej, m.in.: *NSZZ „Solidarność” 1980-1989* (Warszawa 2010), *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku*, (Katowice 2010), *Konfederacja Polski Niepodległej na drodze do wolności*,

(Kraków 2011). Autor licznych haseł w *Encyklopedii Solidarności* (Warszawa 2010), współautor popularnej monografii historycznej Opola (2011). Od 2008 współpracownik IPN. W 2001 odznaczony (przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego) Złotym Krzyżem Zasługi za działalność na rzecz przemian demokratycznych w Polsce (odznaczenia nie przyjął). Uhonorowany (2009) tytułem Zasłużony Obywatel miasta Opola.

PROF. DR HAB. ANDRZEJ BIERNACKI (Polska) – uczonek i literat, historyk (zwłaszcza krytyki literackiej), felietonista, edytor. Do 2011 profesor na Wydziale Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wyższej Szkoły Dziennikarskiej w Warszawie. Jako student Uniwersytetu Warszawskiego represjonowany w latach 50. za niezależność poglądów, polonistykę mógł ukończyć dopiero w 1959. Doktorat obronił w 1989 na Uniwersytecie Jagiellońskim, w 1997 habilitował się w Instytucie Historii Nauki PAN. Od 1957 współpracował z redakcją *Polskiego słownika biograficznego*. Redaktor Wydawnictwa „Blok-Notes Muzeum im. Adama Mickiewicza” i rocznika „Organon”. Wydał m.in. wybory studiów: Ludwika Frydego, Jana Lenartowicza, Ignacego Chrzanowskiego, Bronisława Chlebowskiego, Tadeusza Zielińskiego, Klaudiusza Backvisa, Zofii Starowieyskiej-Morstinowej, zbiór artykułów o Wacławie Borowym; antologie: *Portrety uczonych polskich*, *Sztambuch romantyczny*; monografie: *Historia ośmiu zjazdów polonistycznych*, *Jan Rostafiński 1982-1966*, *Aleksander Przędziecki. Życiorys uczonego i mecenasa*. Wybór własnych felietonów drukowanych w „Twórczości” w latach 1960-2005 opublikował w książce *Abeandry*. Należy do PEN Clubu, do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich i do krajowego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

ANDRZEJ DOBOSZ (Francja) – uzyskał dwa magisteria na Uniwersytecie Warszawskim: z filologii polskiej i z historii filozofii. Krytyk literatury, felietonista publikujący w pismach: „Po prostu”, „Nowa Kultura”, „Współczesność”, „Życie Literackie”, „Tygodnik Powszechny”, „Literatura”, „Tydzień Polski”, „Rzeczpospolita”, „Teksty”, „Puls” (Londyn), także – w paryskich: „Kontakt”, „Kultura”. Korespondent polityczny dziennika „Obserwator Codzienny”. Prezentował lektury w Programie III Polskiego Radia. Aktor w kilku filmach („Rejs”, „Trzecia część nocy”, „Kwiat paproci”, „Poślizg”, „Trzeba zabić tę miłość”, „Stawiam na Tolka Banana”, „Rys”). Wykładowca wizytujący Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach 60. inwigilowany przez SB – w 2005 otrzymał z IPN-u status poszkodowanego. Od 1974 – we Francji – służył Polsce poza jej granicami. W 1990 podjął pracę w Radiu Wol-

na Europa, w latach 1994-2008 prowadził w Paryżu polską księgarnię Librairie Dobosz. Autor książek: *Pustelnik z Krakowskiego Przedmieścia* (1993; 2011 – wydanie znacznie poszerzone), *O kapeluszu* (1999), *Generał w Bibliotece* (2001, 2007), *Ogrody i śmietniki* (2008). Laureat Warszawskiej Literackiej Nagrody Młodych (1956), Warszawskiej Premiery Literackiej, Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą (2011). Członek Klubu Krzywego Koła (1955-1962), Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (od 1968), Związku Literatów Polskich (1964-1983), Stowarzyszenia Pisarzy Polskich (od 1990), Stowarzyszenia Historyków Sztuki (od 2001), Polskiego PEN Clubu (od 2009) i Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą (od 2011).

JOANNA FOSS née Lewandowska (Wielka Brytania) – ur. 1969 w Londynie (ojciec – uczestnik Powstania Warszawskiego). Z wykształcenia inżynier mechanik (Brunel University). Pracuje w The University Press Group Ltd, firmie reprezentującej uniwersyteckie wydawnictwa Stanów Zjednoczonych na terenie Wielkiej Brytanii i Europy. Mieszka w Littlehampton (Sussex).

BARBARA GAJDA (od 2007 pomiędzy Polską i Wielką Brytanią) – ur. 1984 w Jaśle. Licencjat z pedagogiki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie. Studentka Uniwersytetu Jagiellońskiego (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych). W Anglii uzyskała (2011) dyplom National Association of Goldsmith (Londyn). Zamiłowanie do prac badawczych. Aspi-rantka Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

KRYSTYNA KULEJ née Dulak (Wielka Brytania) – poetka, tłumacz z rosyjskiego, esperanta i angielskiego na język polski. Studiowała w Wyższym Studium Języków Obcych przy Uniwersytecie Warszawskim. W Wielkiej Brytanii od 1970. Naziemna stewardesa lotniska Heathrow – laureatka „Shining Star Award” (2008). Wydała liryki: *Skoszony Czas* (2004), *Tęcza w bursztynie* (2009); pisane kolażem gwary i języka literackiego *Nadpropradzie* (1985), *Słownik Jaguliny* (> www.lingwasos.pl); tomik polsko-esperancki: *Jarzębinowe lato / Flamanta somero* (2011) i 6-języczny słownik *Travel SOS* (2012). Otrzymała Nagrodę Piętaka (2001). Członkini Amnesty International, sekretarz Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

KATARZYNA LATAŁA née Winiarska (Wielka Brytania) – ur. 1974 w Krakowie; literatka. Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego (filologia polska, reklama) i University of the Arts London (Copywriting). W roku 2004 przybyła „za sercem” do Wielkiej Brytanii. W latach 2007-

2009 współpracowała z londyńskim „Dziennikiem Polskim”. Opublikowała m.in.: *W krainie wietrznych deszczowców*, w pracy zbiorowej: *Na końcu świata napisane. Autoportret współczesnej polskiej emigracji* (2008), *Don Kichot*, w: *Oto właśnie ballada, która o tym opowiada...* (2008). W drodze do druku: wybór opowiadań *Do góry nogami*. Członkini Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

ELŻBIETA LEWANDOWSKA née Wyroślak (Wielka Brytania) – malarka i poetka. Absolwentka (1965) filologii polskiej gdańskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Od 1967 w Wielkiej Brytanii. W latach 1967-2000 pracowała w polskich księgarniach w Londynie: „Orbis”, EarlsCourt Publications Ltd. Opublikowała liczne artykuły i wiersze w pismach polskiego Londynu oraz tomik poetycko-malarski *Szczęśliwe oczy* (2012). Od 1986 bierze udział w wystawach malarskich. Sekretarz Zrzeszenia Artystów Plastyków Polskich w Wielkiej Brytanii, członkini Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

PROF. DR HAB. WOJCIECH LIGĘZA (Polska) – krytyk i historyk literatury, eseista, profesor na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (Katedra Historii Literatury Polskiej XX wieku) i w Studium Artystyczno-Literackim UJ. Autor książek: *Jerozolima i Babilon. Miasta poetów emigracyjnych* (1998), *Jaśniejsze strony katastrofy. Szkice o twórczości poetów emigracyjnych* (2001); *O poezji Wisławy Szymborskiej. Świat w stanie korekty* (2002). Współautor i redaktor tomów zbiorowych, m.in.: *Pamięć głosów. Studia nad twórczością Aleksandra Wata* (1992); *Pisarze emigracyjni. Sylwetki* (1993); *Ktokolwiek jesteś bez ojczyzny. Topika polskiej współczesnej poezji emigracyjnej* (1995); *Powroty w zapomnienie. Dekada literatury emigracyjnej 1989-1999* (2001); *Poszukiwanie realności. Literatura-Dokument-Kresy. Prace ofiarowane Tadeuszowi Bujnickiemu* (2003); *Portret z początku wieku. Twórczość Zbigniewa Herberta – kontynuacje i rewizje* (2005). Autor kilkuset rozpraw, szkiców, recenzji, felietonów literackich publikowanych w krajowych i zagranicznych periodykach. Wybór jego tekstów z „Tygla Kultury” ukaże się w tomie *Pod kreską*. Członek Komisji Badań Polonii PAN. Wiceprezes krakowskiego oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Otrzymał Nagrodę Fundacji im. Turzańskich w Toronto (2001) oraz Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (2003). Odznaczony Krzyżem Zasługi i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

PROF. DR HAB. JANUSZ PASTERSKI (Polska) – ur. 1964 w Gorlicach; historyk literatury polskiej XX wieku, krytyk, poeta, profesor w Instytu-

cie Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Opublikował: *Tristium liber. O twórczości literackiej Stefana Napierskiego* (2000), *Inne wyzwania. Poezja Bogdana Czaykowskiego i Andrzeja Buszy w perspektywie dwukulturowości* (2011) oraz tom poezji *Plac Kromera* (2009). Współredaktor dwutomowych publikacji: *Proza polska na obczyźnie. Problemy – dyskusy – uzupełnienia* (2007) oraz *Inna literatura? Dwudziestolecie 1989-2009* (2010). Redaktor kwartalnika literackiego „Fraza”, prowadzi dział poezji i jest autorem felietonów z cyklu „Notatnik otwarty”. Redaktor tomów poetyckich i antologii studenckich.

ELŻBIETA PROKOPOWICZ (Polska) – ur. 1981 w Legnicy; fotograf, dziennikarka, krytyk, pasjonatka podróży i etnicznych tańców. Dyplom Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego – 2009 (stypendium w ramach Socrates/Erasmus – Dijon, Francja, 2008). Publikuje artykuły i fotografie w czasopismach, m.in. w krakowskim „Dzienniku Polskim”, kwartalniku „Fragile”, w miesięczniku „Odra”, we francuskim magazynie „Photo”; udział w magazynie podróżników TVP INFO „Światowiec”; emisje w TVP Kraków i TVP Polonia. Autorka wystawy „Aosta – Świat w Piątym Dniu Stworzenia” – pod patronatem Instytutu Włoskiego w Krakowie (2010).

DR ALINA SIOMKAJŁO (Wielka Brytania) – historyk i krytyk literatury, nauczyciel akademicki (KUL, UW, UMCS), badacz polskiej emigracji i sprawy Katynia w pomnikach świata, lektor języka polskiego. Absolwentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (filologia polska), doktorat z nauk humanistycznych (1978) uzyskała w Uniwersytecie Warszawskim. W Wielkiej Brytanii od 1985. Studiowała język angielski w Hammer-smith and London College. Opublikowała: *Ewolucje epigramatu (do początków Romantyzmu w Polsce)* (1983); *Antologię epigramatyki polskiej: Mała Muza. Od Reja do Leca* (1986); raport *Stan edukacji i oświaty polonijnej w Wielkiej Brytanii* (2003); opracowanie albumowe *Katyn w pomnikach świata* (2003); wspomnienia *Widma przeszłości* (2004). Autorka ponad 400 prac naukowych i popularnych – rozpraw oraz artykułów publikowanych w wydawnictwach zbiorowych: *Słownik literatury polskiego Oświecenia* (1977); *Cyprian Norwid. Interpretacje* (1986); *Słownik literatury XIX wieku* (1991), *Liberalism Yesterday and Today* (1998); *XXI Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie* (1999); *Tymon Terlecki – etos emigranta* (2004); „Młodsza Europa”. *Od średniowiecza do współczesności* (2008); *II Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie* (2010); w periodykach krajowych i w prasie za-

granicznej. Odznaczona Medalem „Pro Patria” (2011). Członkini Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, Amnesty International; prezes Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

BARBARA STOREY (Wielka Brytania) – tłumacz przysięgły (właścicielka biura tłumaczy w Southampton), doradca kulturowy do spraw mniejszości etnicznych (BBC, ITV, „Daily Echo”, Chanel 4), literat. Absolwentka psychologii i filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1978). W latach 1986-1992 współpracowała z Radiem Wolna Europa. W 2002 uzyskała Dyploma of Public Service Interpreters w New Castle. Opublikowała około 200 artykułów, opowiadań, wierszy, m.in.: w paryskiej „Kulturze”, berlińskim „Poglądzie”, katolickim piśmie Wspólnoty Polskiej w Europie – „Exodus”, w „Gościu Niedzielnym” i w pismach polskiego Londynu. Od 1992 współpracuje z periodykami angielskimi: „Portsmouth People”, „Catholic Herald”, „Southampton Daily Echo”; ma udział w audycjach Radia „Solent”. Autorka bajek dla dzieci, m.in.: *Sen pirata*, *Król Baleary*, *Dzieci i ryby głosu nie mają*. Wyróżniona (2005) i nagrodzona (2007) przez BBC za budowanie mostów międzykulturowych. Założycielka fundacji SOS Polonia (2005), wybranej przez „Dziennik Polski” (Londyn) Instytucją roku 2011; prezes wieloetnicznego Klubu Piłkarskiego dla Dzieci; członkini Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

RYSZARD M. ŻÓLTANIECKI (Wielka Brytania) – z wykształcenia inżynier (Regent Polytechnic), specjalność – wytrzymałość materiałów przemysłowych. W Londynie od roku 1958. Pasjonat polskiej historii XIX i XX w., bibliofil. Współredaktor (1991) pisma „Nasze Porozumienie”, redaktor (2003-2005) „Strony POSK-owej” w „Dzienniku Polskim”; członek Rady Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego i Rady Polskiej Fundacji Kulturalnej w Londynie; skarbnik Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą.

Książki nadesłane

(w chronologicznym układzie wydań)

BARBARA TOPORSKA, *Spójrz wstecz, Ajonie!*, wyd. 2, Londyn: Wydawnictwo Kontra, 2008

JULIUSZ WIKTOR GOMULICKI, *Podróże po szpargalii. Mieszaniny literacko-obyczajowe*, przedmowa: *Popis szperacza* – Andrzej Biernacki, Warszawa: Biblioteka „WIEŹI”, 2009

PAWEŁ KĄDZIELA, *Twórczość Zbigniewa Herberta. Monografia bibliograficzna*, t. I: *Bibliografia podmiotowa 1948-2008*, t. II: *Bibliografia przedmiotowa 1948-2008*, Warszawa: Biblioteka „WIEŹI”, 2009

ALEKSANDRA ZIÓLKOWSKA-BOEHM, *Dwór w Kraśnicy i Hubalowy Demon*, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 2009

W kręgu zagadnień europejskich. Opera dedicata In Professore Boguslaus Polak, pod red. Jacka Knopka, Dariusza Magierka, Michała Polaka; Koszalin: Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, 2009

BOGUSŁAW POLAK, *Wojsko Wielkopolskie 1919-1920*, Koszalin: Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, 2010

BARBARA TOPORSKA, *Na wschód od dzisiaj*, wyd. 2, Londyn: Kontra, 2010

BOŻENA TRABULSJE, *Pearls of the Middle East*, translated (*Perły Bliskiego Wschodu*, 2001) by Steve Woods, Damascus: Salhani Est., 2010

JÓZEF MACKIEWICZ, BARBARA TOPORSKA, *Listy do Redaktorów „Wiadomości”* (Józef Mackiewicz, *Dzieła*, t. XX), Londyn: Kontra, 2010

JÓZEF MACKIEWICZ, *Sprawa pułkownika Miasojedowa*, wyd. 6, Londyn: Kontra, 2010

Zbrodnia katyńska 1940. Poszukiwanie prawdy 1941-1946, wstęp, wybór, oprac. Bogusław Polak, Michał Polak, w serii: „Sprawa polska w opinii uchodźstwa

polskiego w Wielkiej Brytanii 1940-1990 r.,” cz. 1, Koszalin: Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, 2010

EDWARD ZYMAN, *Mosty z papieru. O życiu literackim, sytuacji pisarza i jego dzieła na obczyźnie*, Toronto–Rzeszów: Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie, Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, 2010

Bibliologia polityczna, pod red. Dariusza Kuźminy, w serii: „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2011

Bór nici. Wątki klasyczne i romantyczne w twórczości Zbigniewa Herberta, pod red. Małgorzaty Mikołajczak, w serii: „Biblioteka Pana Cogito”, Kraków: Wydawnictwo Platan, 2011

ARTUR CICHOWSKI, MIŁOŻ KOWALSKI, MICHAŁ KUTER I PRZYJACIELE, *Anglia – kucharska rzeczywistość*, cz. 1, Londyn: Wszystko dla Kucharzy Ltd., 2011

KRZYSZTOF A. DOROSZ SJ, *„Wiek dwudziesty – nasz dom”. O twórczości Jerzego Mirewicza SJ*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011

LESZEK KANIA, *Na odsiecz Lwowa*, Leszno: Wydawnictwo „Cytadela”, 2011

KRYSTYNA KULEJ, *Jarzębinowe lato / Flamanta somero*; taż, przekład wierszy własnych na esperanto oraz Eli Urbanovej i Marjorie Boulton z esperanta na język polski, Biblioteka „Ekspresji”, nr 2, Piwniczna Zdrój: Wydawnictwo SPPzG, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *A Katyñi tömeggyilkosság, Ez a könyv volt az első* [*Sprawa mordu katyńskiego. Ta książka była pierwsza*, tłum. na j. węgierski Lajos Pálfalvi], Máriabesnyő: Attraktor Kiadó, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Bunt rojstów*, wyd. 3, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Droga donikąd*, wyd. 6, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Karierowicz*, wyd. 5, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Nie trzeba głośno mówić*, wyd. 5, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Prawda w oczy nie kole*, wyd. 3, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Ściągaczki z szuflady Pana Boga*, wyd. 4, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Watykan w cieniu czerwonej gwiazdy*, wyd. 4, Londyn: Kontra, 2011

JÓZEF MACKIEWICZ, *Zwycięstwo prowokacji*, wyd. 6, Londyn: Kontra, 2011

WIKTOR MOSZCZYŃSKI, *Polak Londyńczyk*, Toruń–Londyn: Oficyna Wydawnicza Kucharski, 2011

Spis ilustracji

Londyn 21 października 2011 – Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny, Sala Malinowa. Gości wita prezes Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą Alina Siomkajło. Fot. Marek Strzelczyk	9
Andrzej Dobosz, prof. Andrzej Biernacki, prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii Czesław Maryszczak. Fot. Marek Strzelczyk	10
Nagrodę wręczając prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii i prezes Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą. Fot. Marek Strzelczyk	13
Ewa Carr, prezes Związku Artystów Scen Polskich za Granicą Irena Delmar, Andrzej Dobosz, prof. Andrzej Biernacki, Danuta Doboszowa, dr Nina Taylor-Terlecka, Bożena Trabulsje, Katarzyna Latała. Fot. Marek Strzelczyk	13
Attaché wojskowy kmdr Stanisław Król z Małżonką, prezes Zjednoczenia Polskiego w Wielkiej Brytanii dr Włodzimierz Jędrzejowicz, konsul RP w Londynie Monika Panasiuk, przedstawiciele władz SPK w Wielkiej Brytanii: prezes Czesław Maryszczak i wiceprezes Barbara Orłowska. Fot. Marek Strzelczyk	14
Członkowie SPPzG: Katarzyna Latała, Bożena Trabulsje, Marek Laskiewicz. Fot. Marek Strzelczyk	14
Andrzej Dobosz. Fot. Marek Strzelczyk	15
Alina Siomkajło, Andrzej Dobosz, Krystyna Kulej (sekretarz SPPzG). Fot. Marek Strzelczyk	21

Podpisywanie książek i rachunków: Andrzej Dobosz i Ryszard M. Żółtaniecki (skarbnik SPPzG). Fot. Marek Strzelczyk	22
<i>Czesław Miłosz</i> – rzeźba dłuta Karola Badyny. Fot. Jerzy Kuliś	24
Piotr Cyrwus. Fot. Elżbieta Prokopowicz	25
Wojciech Ligęza. Fot. Elżbieta Prokopowicz	26
Pianistka Sabina Krzywicka i skrzypaczka Monika Makowska. Fot. Elżbieta Prokopowicz.	27
Grzegorz Stec. Fot. Jerzy Kuliś	29
Włodzimierz Mazoń. Fot. Jerzy Kuliś	30
Szczęśny Wroński. Fot. Elżbieta Prokopowicz	31
Włodzimierz Dulemba i Ewa Nowakowska. Fot. Elżbieta Prokopowicz	34
Elżbieta Wojnarowska. Fot. Jerzy Kuliś	36
Agnieszka Lisak. Fot. Jerzy Kuliś	39
Agnieszka Bubka-Sagan, Włodzimierz Mazoń. Fot. Jerzy Kuliś	41
Beata Szymańska. Fot. Jerzy Kuliś	42
Leszek Elektorowicz. Fot. Jerzy Kuliś	43
Łukasz Mańczyk. Fot. Jerzy Kuliś	45
Michał Zabłocki. Fot. Jerzy Kuliś	46
Marta Półtorak. Fot. Jerzy Kuliś.	47
Jan Lohmann. Fot. Jerzy Kuliś	47
Eligiusz Dymowski. Fot. Jerzy Kuliś	49
Alicja Baluch i Piotr Cyrwus. Fot. Elżbieta Prokopowicz	50
Jerzy Kuliś i Piotr Cyrwus. Fot. Elżbieta Prokopowicz	52

Spis zawartości

<i>Na rozbiegu</i>	6	REDAKTOR
<i>On the running start</i>	7	EDITOR
		(translated by Joanna Foss)

Laureat

Andrzej BIERNACKI	9	<i>Dobosz gra samego siebie</i>
Andrzej DOBOSZ	15	<i>Moi nauczyciele i mistrzowie</i>

W pokłonie

Wojciech LIGĘZA	23	„Pierwsze wykonanie”. <i>Poeci Krakowa</i>
Elżbieta PROKOPOWICZ		<i>Czesławowi Miłoszowi.</i> <i>Krakowska Noc Poezji</i>
Alina SIOMKAJŁO	63	<i>O Czesławie Miłoszu</i> <i>prawie encyklopedycznie</i>

Poezja

Katarzyna LATAŁA	75	<i>Rozważania o współczesności</i> <i>Depresja, Anoreksja, Pracoholizm,</i> <i>Chirurgia plastyczna, Wyprzedaż,</i> <i>SMS, Big Brother, Czas, Hedonizm,</i> <i>Egocentryzm</i>
------------------	----	---

Elżbieta LEWANDOWSKA	79	<i>Romantyczna</i>
	80	<i>Przebaczenie</i>
	81	<i>Powrót na ziemię</i>
	83	<i>Nie ufaj aniołom</i>
Janusz PASTERSKI	85	<i>provincja step</i>
	86	<i>krawędzie</i>
	86	<i>wiersze umierają</i>
	87	<i>noc w Rzeszowie</i>
	87	<i>myśliwy</i>
	88	<i>kto nadaje sens</i>
	88	<i>z życia prostych form botanicznych</i>

Alchemia prozy

Marek BATEROWICZ	89	<i>Gambit Mefisto</i>
Katarzyna LATAŁA	96	<i>U nas</i>
	100	<i>Skrzydła</i>
Barbara STOREY	109	<i>Podróż na koniec świata</i>
	121	<i>Journey to the End of the World</i>
	134	<i>Czegoś brak</i>
	140	<i>Something Missing</i>

O książkach

Wojciech LIGĘZA	145	<i>Obserwatorium</i> (M. Baterowicz, <i>Canti del pianeta</i>)
Marek BATEROWICZ	152	<i>Od Polski do nicości</i> (A. Nowak, <i>Od Polski do post-polityki</i>)
Alina SIOMKAJŁO	156	<i>Pełna wdzięku i mądrości</i> (J. W. Gomulicki, <i>Podróże po Szpargalii</i>)

Archiwum pamięci

Marek BATEROWICZ	161	<i>Historia a literatura</i> (<i>casus Marii Bonieckiej</i>)
Zbigniew BERESZYŃSKI	169	<i>Milczenie przestało być złotem</i>

Krystyna KULEJ	183	<i>Sprawy niezłatwione. Sprawozdanie niekonwencjonalne</i>
	200	<i>Aneks</i>
Głosy – opinie	211	
Odeszli	213	Barbara GAJDA
Z kalendarza 2011	217	Ryszard M. ŻÓŁTANIECKI
Noty o autorach	229	
Książki nadesłane	235	
Spis ilustracji	237	

Rocznik EKSPRESJE
oraz inne publikacje Wydawnictwa Norbertinum
można nabyć lub zamówić w następujących punktach sprzedaży:

1. SKLEP INTERNETOWY NORBERTINUM

www.norbertinum.pl/sklep

2. HURTOWNIE

AVA Sp. z o.o. ul. Nadarzyńska 58 05-230 Kobyłka

Firma Dystrybucyjna „Antyk” Piotr Derewiecki – ul. Piastów Śląskich 3/43,
43-300 Bielsko-Biała

Firma Księgarska Wiesława Juszcza – ul. Pomorska 40, 91-408 Łódź

Grupa Matras sp. z o.o. – ul. Łopuszańska 38b, 02-232 Warszawa

Ogólnopolski System Dystrybucji Wydawnictw „Azymut” sp. z o.o. – ul. Suwak 5, 02-676 Warszawa

Firma Księgarska Olesiejuk – ul. Poznańska 91, 05-850 Ożarów

3. KSIĘGARNIE INTERNETOWE

www.mareno.pl

www.poczytaj.pl

4. KSIĘGARNIE

Białystok – Księgarnia „Akcent”, Rynek Kościuszki 17, 15-421 Białystok

Chełm – Księgarnia Barbara Szubert, ul. Wojsławicka 2, 22-100 Chełm

– „Tawa” Taurogiński Waldemar, ul. Krzywa 41/3, 22-100 Chełm

Kraków – Główna Księgarnia Naukowa, ul. Podwale 6, 31-118 Kraków

– Księgarnia „Naszego Dziennika”, ul. Starowiślna 49, 31-038 Kraków

- Londyn** – Księgarnia PMK, 238 King Street, London W6 0RF
– Veritas Bookshop, 63 Jeddo Road, London W12 9EE
- Lublin** – Księgarnia „Ezop II”, ul. Krakowskie Przedmieście 62,
20-076 Lublin
– Księgarnia Uniwersytecka sp. z o.o., pl. M. Curie-Skłodowskiej 5,
20-031 Lublin
– Księgarnia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego, ul. Narutowicza 4, 20-950 Lublin
- Łódź** – Księgarnia „Wojskowa”, ul. Tuwima 34, 90-002 Łódź
- Poznań** – Księgarnia „Powszechna” s.c., ul. Stary Rynek 63, 61-772 Poznań
– Poznańska Księgarnia Akademicka sp. z o.o., ul. Piotrowo 3,
61-138 Poznań
- Warszawa** – Główna Księgarnia Naukowa im. B. Prusa s.j., ul. Krakowskie
Przedmieście 7, 00-068 Warszawa
– Księgarnia „Gryf”, ul. J. Dąbrowskiego 71, 02-586 Warszawa
– Księgarnia „M.D.M”, ul. Piękna 31/37, 00-677 Warszawa
– Księgarnia 2., „Naszego Dziennika”, Al. Solidarności 83/89,
00-143 Warszawa
– „Liber” sp. z o.o., ul. Krakowskie Przedmieście 24,
00-325 Warszawa
- Zamość** – Księgarnia „Antykwariat”, ul. Staszica 21, 22-400 Zamość
– Zamojski Ośrodek Informacji Turystycznej, ul. Rynek Wielki 13,
22-400 Zamość

